

Leden van de Staten-Generaal,

In de zomer van 2014 bleek andermaal dat vrijheid en veiligheid kwetsbaar zijn - ook in ons deel van de wereld, ook in Nederland. Op 17 juli trof een verschrikkelijk lot de 298 inzittenden van vlucht MH17, onder wie 196 landgenoten. Daardoor wordt de feestelijke traditie van Prinsjesdag dit jaar omgeven door een rouwrand van verdriet. De vliegramp boven Oekraïens grondgebied heeft velen direct geraakt, ook in uw verenigde vergadering, en ons allen diep geschokt. In heel het land waren mensen zichtbaar één, in stilte en rouw. Die betrokkenheid en saamhorigheid bieden troost aan iedereen die een groot persoonlijk verlies moet verwerken.

De ramp met MH17 en de situatie in Oekraïne en het Midden-Oosten maken duidelijk hoe in de wereld van vandaag alles met alles samenhangt. Wij leven in een open en internationaal georiënteerd land dat door persoonlijke, economische, politieke en culturele banden actief deel uitmaakt van de wereldgemeenschap. Dat brengt ons veel goeds, maar het gaat ook gepaard met reële risico's en kwetsbaarheden. Conflicten die zich duizenden kilometers ver weg afspelen, roepen in ons land emoties en reacties op. Dat is niet nieuw, maar in een tijd waarin iedereen de wereld via de smartphone in zijn hand heeft, is de maatschappelijke impact groter en sneller merkbaar.

De situatie in Noord-Irak, Syrië en Gaza leidt in ons land tot spanningen en tot gevoelens van onmacht en onveiligheid. De haat die elders in de wereld mensen in het verderf stort, mag niet overslaan naar onze straten. Ook in economisch opzicht hebben geopolitieke ontwikkelingen direct hun weerslag op onze samenleving. Een recent voorbeeld zijn de negatieve gevolgen voor het Nederlandse bedrijfsleven van de wederzijdse economische sancties van de Europese Unie en Rusland. De veerkracht van de samenleving en de economie wordt door dit alles op de proef gesteld. Om daar tegenwicht aan te bieden, zijn een vaste koers en duidelijke keuzes nodig. De regering is dankbaar dat hiervoor politiek en maatschappelijk draagvlak bestaat, en zij blijft daaraan werken.

De regering staat pal voor de grondrechten en vrijheden van mensen en grijpt in als grenzen worden overschreden. Haat zaaien, dreigen

met geweld of discriminatie van bevolkingsgroepen zal onder geen enkele omstandigheid worden getolereerd. Iedere inwoner van ons land moet zich veilig en beschermd weten. Iedere inwoner van ons land moet zich vrij voelen om uit te komen voor zijn of haar geloof, geaardheid en levensovertuiging. Het tegengaan van extremisme en intolerantie is een kerntaak van de overheid. Veel kracht komt uit de samenleving zelf. Ouders, scholen, sportclubs en andere partijen zijn nodig om radicalisering te voorkomen. Nederland is op dit vlak weerbaar, bouwend op een lange traditie van vrijheid en saamhorigheid.

Bescherming van de Nederlandse rechtsstaat is niet alleen een binnenlandse aangelegenheid. Een actief buitenlands beleid, gericht op vrede en veiligheid in landen en regio's waar deze in het gedrang zijn, is relevant en in ons belang. Die verantwoordelijkheid kunnen we alleen waarmaken in nauwe samenwerking met onze internationale partners in de Europese Unie, de NAVO en de Verenigde Naties. Nederland is zich van oudsher zeer van die opdracht bewust. Niet voor niets staat bevordering van de internationale rechtsorde in onze Grondwet. Aan die opdracht wordt vorm en inhoud gegeven door mensen en middelen beschikbaar te stellen voor missies zoals die in Mali en de antipiraterijmissie voor de Afrikaanse kust. Alle uitgezonden Nederlandse militairen verdienen groot respect.

Met het oog op de toenemende spanningen in de wereld en de verantwoordelijkheden die daaruit voortvloeien, verhoogt de regering de defensie-uitgaven. Het budget groeit structureel met 100 miljoen extra per jaar. Dit is een trendbreuk met het verleden. Ook stelt de regering eenmalig extra geld beschikbaar voor internationale noodhulp en de opvang van vluchtelingen in de regio. Zo geeft Nederland steun aan de grote groep ontheemden die van huis en haard worden verdreven om wie ze zijn of om wat ze geloven. Nieuwe dreigingen zoals de uitbraak van het ebolavirus in West-Afrika vragen een internationale aanpak en noodhulp ter plaatse, om verdere verspreiding tegen te gaan.

In eigen land werkt de regering aan structureel herstel en groei van de economie en werkgelegenheid. Daarvoor zijn nodig: gezonde

overheidsfinanciën, een evenwichtige inkomensverdeling, een houdbaar stelsel van sociale en oudedagsvoorzieningen, een goed functionerende arbeidsmarkt en woningmarkt, een toekomstgericht onderwijsstelsel en betaalbare en toegankelijke zorg. Het oog van de regering is daarbij ook gericht op samenwerking met de Caribische delen van het Koninkrijk, om daar eveneens een duurzame ontwikkeling van de samenleving te bevorderen.

Toegang tot goede zorg is voor veel Nederlanders het bewijs van de kwaliteit van de samenleving. Nederland heeft een van de beste en meest toegankelijke zorgstelsels ter wereld. Het is in het belang van alle mensen in ons land dat dit zo blijft. Goede zorg is een onmisbare basisvoorziening. Feit is dat de kosten van onze zorg harder groeien dan onze economie. Daarom zijn met alle partijen uit de zorg afspraken gemaakt over vergroting van het kostenbewustzijn, tegengaan van verspilling en de aanpak van fraude. Zo worden besparingen bereikt met behoud van kwaliteit. De kostenontwikkeling valt dit jaar voor het eerst sinds vele jaren mee ten opzichte van de oorspronkelijke ramingen. Die gingen uit van een stijging met 16 miljard euro tussen 2013 en 2017. Door het ingezette beleid zal de stijging per saldo uitkomen op 6 miljard euro.

Per 1 januari 2015 gaan taken in de thuiszorg en de jeugdzorg en voorzieningen voor mensen met een arbeidsbeperking over naar gemeenten. Door dit dicht bij mensen te organiseren, wordt bureaucratie aangepakt en kan beter rekening worden gehouden met specifieke behoeftes en voorkeuren. Het doel is een flexibel stelsel van goede en toegankelijke voorzieningen dat aansluit bij de behoeftes en keuzevrijheid van het individu. Ook zo versterken we de veerkracht van Nederland.

Overheden en bedrijven spannen zich in 2015 in om zoveel mogelijk mensen met een arbeidsbeperking in een reguliere baan aan de slag te krijgen. Voorzieningen in de thuiszorg en de jeugdzorg blijven beschikbaar, maar mensen krijgen wel te maken met andere voorwaarden en aanpassingen in de dienstverlening. Dat vraagt veel van hen en kan tot onzekerheid leiden. Juist daarom is alles erop gericht deze veranderingen de komende jaren in goede banen te

leiden. Door het verstrekken van een toelage voor huishoudelijke hulp houden veel medewerkers hun baan en blijven zij het vertrouwde gezicht voor hun cliënten. In het besef dat bij een operatie van deze omvang niet alles foutloos kan verlopen, zet de regering zich intensief in om invoeringsproblemen tot een minimum te beperken, samen met de gemeenten en samen met de mensen en organisaties die voorzieningen verzorgen en ontvangen. Daarvoor is in 2015 400 miljoen euro extra beschikbaar. De energie en daadkracht waarmee aan deze grote veranderingen wordt gewerkt, verdienen waardering en boezemen vertrouwen in.

De Nederlandse economie toont zich veerkrachtig. Het is hoopgevend dat, na een aantal jaren van krimp en stijgende werkloosheid, ons land voorzichtig weer de weg omhoog vindt. Het overheidstekort daalt in 2015 naar verwachting tot 2,2 procent van het bruto binnenlands product. Daarom zijn geen nieuwe bezuinigingen nodig en hoeft voor ongeveer een miljard euro aan eerder voorgenomen lastenverzwaringen voor burgers niet te worden doorgevoerd.

In 2015 wordt de loonbijstelling in de publieke sector volledig uitgekeerd. Na een nullijn van jaren kunnen de inkomens van leraren, politieagenten, militairen en ander overheidspersoneel weer meestijgen met de loonontwikkeling in de markt.

In vergelijking met veel andere landen blijft de economische uitgangspositie van ons land sterk. Met een blik op mondiaal toonaangevende topsectoren als landbouw en voedsel, logistiek, de creatieve industrie en water is er zeker reden tot optimisme. Tegelijkertijd is het economisch herstel in ons land broos en afhankelijk van economische ontwikkelingen in de rest van de wereld, vooral in belangrijke partnerlanden in de Europese Unie.

Het grootste zorgpunt van de regering is en blijft de hoge werkloosheid, die veel mensen en hun families direct treft. Daar ligt voor de regering de allerhoogste prioriteit. Mensen die hun baan verliezen of dreigen te verliezen, krijgen zoveel mogelijk middelen aangereikt om aan de slag te blijven of een nieuwe baan te vinden.

De overheid blijft zich, samen met de onderwijssector, vakbeweging

en bedrijven, inspannen voor scholing en begeleiding van werk naar werk, en voor meer leer-werktrajecten specifiek voor jongeren. Een extra maatregel die op korte termijn effect kan hebben, is verruiming van de mogelijkheden om tijdelijk te werken of een kansrijke technische opleiding te volgen met behoud van een WW-uitkering. Deze zogeheten brug-WW verkleint de risico's voor werkgevers bij het in dienst nemen van medewerkers en verhoogt de kans op werk voor hen die al langere tijd thuiszitten. Verder wordt het recht op kinderopvangtoeslag bij ontslag met drie maanden verlengd tot een half jaar. Daardoor kunnen mensen zich voor een langere periode volledig richten op het vinden van een nieuwe baan. Het lage btw-tarief voor de bouw wordt verlengd tot 1 juli 2015, als impuls voor de werkgelegenheid in de bouw.

Het stimuleren en benutten van jong talent is cruciaal voor toekomstige economische groei. De afgelopen jaren heeft de regering forse stappen gezet om de kwaliteit van het onderwijs en het onderwijspersoneel te verhogen en de aansluiting tussen het beroepsonderwijs en de arbeidsmarkt te verbeteren. Met de hervorming van de studiefinanciering en de introductie van het studievoorschot komt op termijn 1 miljard euro vrij voor beter hoger onderwijs. Dit geld wordt onder andere ingezet voor meer contacturen, intensievere begeleiding van studenten en het bevorderen van excellentie. De ov-kaart blijft bestaan en komt beschikbaar voor alle mbo'ers. In aansluiting op gemaakte afspraken met de onderwijssectoren investeert de regering daarnaast extra in het primair, voortgezet en beroepsonderwijs. Daarbij staat werken aan vakmanschap centraal, met veel aandacht voor de leraar zelf, maar bijvoorbeeld ook door een eigentijds meester-gezelsysteem in het mbo te ontwikkelen.

Om de innovatiekracht van ons land te versterken, stelt de regering een 'toekomstfonds' in voor kredietverlening aan innovatieve mkb'ers. De rendementen van het fonds komen beschikbaar voor uitgaven aan fundamenteel en toegepast onderzoek. Deltatechnologie is een van de innovatieve sectoren waarin ons land internationaal koploper is. De fysieke bescherming van ons land tegen het water kent een lange traditie. Het Deltaplan dat tegelijk met de begroting van 2015 wordt

gepresenteerd, maakt ons land veiliger en geeft de Nederlandse watersector een stevige impuls.

De aanpak van onnodige regels die ondernemers en particulieren in de weg zitten, blijft een belangrijke doelstelling van het regeringsbeleid. In het nieuwe parlementaire jaar wordt besloten over de Omgevingswet, die procedures rond de bouw van woningen, kantoren en infrastructuur sterk vereenvoudigt en versnelt.

Voor de langere termijn werkt de regering aan een herziening van het belastingstelsel. De doelstelling is tweeledig: een forse vereenvoudiging en het stimuleren van werkgelegenheid. Dat laatste kan door de lasten op arbeid te verlagen. De inzet van de regering is dat hierdoor de baankans van mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt groeit en dat iedereen die werk vindt er ook echt op vooruit gaat. Voor kleine ondernemers wordt het aantrekkelijker om mensen in dienst te nemen.

Nederland is een exportland en veel buitenlandse bedrijven zijn hier gevestigd. Binnenlandse groei en banen ontstaan voor een groot deel in het buitenland. De regering wil daarom het beleid gericht op een aantrekkelijk investeringsklimaat en actieve ondersteuning van het exporterende bedrijfsleven versterken. De ambitieuze agenda met handelsmissies wordt met kracht doorgezet. Exportkredieten worden meer gericht op opkomende economieën en bedrijven krijgen makkelijker toegang tot deze kredieten.

In Europees verband blijft de regering zich inzetten voor versterking van de interne markt en voor begrotingsdiscipline en structuurversterkende maatregelen binnen de lidstaten. Dit zijn basisvoorwaarden voor een sterke Europese economie. Kansen op economische groei liggen onder meer op het terrein van de digitale markt, de energiemarkt en de lopende onderhandelingen over vrijhandelsakkoorden met de Verenigde Staten en andere landen.

Europese samenwerking moet gericht zijn op die terreinen waar gezamenlijk optreden echt waarde toevoegt. Dat is ook de kern van de strategische agenda voor de komende vijf jaar, die als uitgangspunt dient voor het werkprogramma voor de nieuwe Europese Commissie.

Daarin zijn belangrijke grensoverschrijdende thema's opgenomen als de interne markt, het energie- en klimaatbeleid en de aanpak van de georganiseerde misdaad, inclusief cybercrime. Eerlijk werk in Europa vraagt om gelijk loon voor gelijk werk binnen iedere lidstaat. De regering maakt zich daar hard voor en zal de strijd tegen schijnconstructies opvoeren.

Leden van de Staten-Generaal,

Dit jaar vieren we tweehonderd jaar Prinsjesdag. Ons land heeft zich in die twee eeuwen steeds veerkrachtig en saamhorig getoond als omstandigheden daarom vroegen - ook deze zomer weer. De regering blijft vastberaden werken aan een vitale en weerbare samenleving, economisch herstel en groei van de werkgelegenheid. De ingezette hervormingen leggen een fundament onder de toekomst van ons land. Het werken aan deze opdracht vindt plaats in een turbulente en onzekere internationale omgeving en in het besef dat vrijheid, veiligheid en welvaart nauw met elkaar verbonden zijn. Ook uw werk zal daar in het nieuwe parlementaire jaar door worden getekend. U mag zich gesteund weten door het besef dat velen u wijsheid toewensen en met mij om kracht en Gods zegen voor u bidden.